

Rīgā, 10.03.2020.
Nr. LPA 1.8. – 5

LR Saeimas deputātiem

Kopija: Pārresoru koordinācijas centram

*Atzinums par Latvijas Nacionālā attīstības plāna
2021. – 2027. gadam projektu*

Biedrība “Latvijas Pilsoniskā alianse” ir iepazinusies ar Ministru kabineta (MK) atbalstīto Pārresoru koordinācijas centra (PKC) vadībā izstrādāto Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027. gadam (NAP2027) projektu un NAP2027 indikatīvo investīciju projektu kopumu, un sniedz atzinumu.

LPA atzinīgi vērtē PKC izstrādāto NAP2027 projektu, tomēr aicina veikt redakcionālus labojumus, lai saglabātu sākotnējo ieceri NAP2027 fokusā izvirzīt cilvēku, kam savukārt ir būtiski noteikt ambiciozus mērķus arī attiecībā uz pilsoniskās sabiedrības, demokrātijas un tiesiskuma stiprināšanu. Neskatoties uz to, ka NAP2027 neiekļauj nozaru politikas, kas tiek iekļautas vai plānotas iekļaut citos politikas plānošanas dokumentos, aicinām NAP2027, kā hierarhiski augstākstāvošā valsts politikas plānošanas dokumentā, iekļaut politisku apņemšanos veicināt pilsoniskās sabiedrības attīstības politiku, kas ietver arī pilsoniskās un politiskās līdzdalības, pilsoniskās izglītības un sabiedrības izpratnes par demokrātiskiem procesiem valstī, brīvprātīgā darba, filantropijas un citu svarīgu demokrātisku un sociālu kopumu veicināšanu.

Nacionāla līmeņa pilsoniskās sabiedrības politikas plānošanas dokumenti

Līdz ar Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietas sekretariāta likvidēšanu 2009.gadā, Latvijā vairs nav atbildīgās institūcijas par pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas un attīstības politiku, kas savukārt radījis situāciju, ka valstī nepastāv ne institūcija, kas pārrauga šo starpsektoru politiku, kas saistīta ar visām valsts un pašvaldību politikas jomām, ne arī izstrādāts politikas plānošanas dokuments. Šobrīd pilsoniskās sabiedrības jautājumi fragmentāri tiek skatīti Kultūras ministrijā no integrācijas politikas, Finanšu ministrijā no nodokļu iekasējamības, Valsts kancelejā no sabiedrības līdzdalības ievērošanas ministriju līmenī, Aizsardzības ministrijā no nacionālās drošības aspektiem. Tieslietu ministrija ir Biedrību un nodibinājumu likuma izstrādātājs, Ministru kabinets 2005.gadā pieņemtā Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenotājs, savukārt Saeima 2006.gadā pieņemtās deklarācijas par sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām īstenotājs. Taču neviena no institūcijām netur kopēju rūpi par pilsoniskās sabiedrības stiprināšanu un attīstību, un tās horizontālajiem jautājumiem, **tāpēc aicinām Saeimas deputātus, ievērojot Deklarācijā par pilsoniskās sabiedrības attīstību Latvijā un sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām noteikto, NAP2027 iezīmēt pilsonisko sabiedrību kā vienu no Latvijas valsts prioritātēm.**

Lai novērstu šo nepilnību, aicinām papildināt Prioritāti “Vienota, droša un atvērta sabiedrība” ar papildus mērķi šādā redakcijā:

“Stipra, zinoša un aktīva pilsoniskā sabiedrība ir būtisks demokrātiskas valsts un cilvēka drošumspējas stūrakmenis. Savukārt sabiedrības uzticēšanās valstij, kā arī aktīva un saliedēta sabiedrība rada priekšnoteikumus pilsoniskās sabiedrības pašorganizēšanās un efektīvas darbības spējām. Tādēļ valstī nepieciešams īstenot mērķtiecīgu pilsoniskās sabiedrības attīstības politiku, atvēlot pastāvīgu valsts budžeta finansējumu pilsoniskās sabiedrības kapacitātes un sabiedrības iesaistes demokrātiskos procesos stiprināšanai.”

Papildus aicinām veikt labojumus Rīcības virzienā “Saliedētība”

- 1) Rīcības virziena uzdevumu [407] izteikt šādā redakcijā:

“[407] Sabiedrības pašorganizēšanās, sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana, jo īpaši attīstot jauniešu pilsonisko izglītību, sabiedrības izpratni par demokrātiskiem procesiem valstī, tai skaitā lēmumu pieņemšanas procedūru, un pilsoniskās sabiedrības lomu demokrātiskā valstī, iedzīvotāju līdzdarbību nevalstiskajās organizācijās, valsts NVO fondu, un īstenojot mērķtiecīgu pilsoniskās sabiedrības attīstības politiku.”

Uzdevumu izsakot šādā redakcijā, tiktu nostiprināta pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas un attīstības politika, vienlaikus, nesašaurinot mērķa grupu, nosakot, ka izpratnes veicināšana par demokrātiskiem procesiem nepieciešama tikai jauniešiem, tiktu stiprinātas pilsoniskās kompetences visās vecuma grupās. Šādu nepieciešamību apliecina arī pētījuma “*Democracies under pressure. A Global Survey*” rezultāti, kas liecina, ka zemāka izpratne par demokrātiskiem procesiem un līdzdarbība ir vecuma posmā no 20 līdz 35 gadiem.

Pilsoniskā un politiskā līdzdalība

Pastāv likumsakarība starp sabiedrības neuzticēšanos publiskajai pārvaldei un sabiedrības neticību savai spējai ietekmēt procesus valstī, kas savukārt rada nevēlēšanos iesaistīties pilsoniskās un politiskās aktivitātēs. Aktīva, stipra un zinoša pilsoniskā sabiedrība nav tikai demokrātiskas valsts viens no stūrakmeņiem, bet ir arī nacionālās drošības jautājums. Tādēļ Nacionālajā drošības koncepcijā kā viena no Latvijas prioritātēm apdraudējuma novēršanai, noteikta nepieciešamība īstenot pasākumus un radīt atbilstošus apstākļus, kas veicinātu sabiedrības iesaistīšanos un līdzdalību sabiedriski politiskajos procesos valstī¹.

¹ “Iedzīvotājiem ir jāizrāda iniciatīva un vairāk jāiesaistās sabiedriski politiskajos procesos valstī, veidojot un vadot nevalstiskās organizācijas, piedaloties politisko partiju darbībā, līdz pat tam, ka iedzīvotāji ir gatavi aizstāvēt valsti no ārēja apdraudējuma.”

Latvijā pastāv kritiski zema sabiedrības pilsoniskā un politiskā līdzdalība, ko raksturo virkne indikatoru:

- 1) Pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījās 54,6% pilsoņu, pašvaldību vēlēšanas - 50,39%, un Eiropas Parlamenta - 33,6% (Centrālās vēlēšanu komisijas statistika²). Savukārt Eiropas Sociālā pētījuma rezultāti liecina, ka tikai 9% iedzīvotāju var uzskatīt par pilsoniski aktīviem (Rietumeiropas valstīs - aptuveni 25%, Skandināvijas valstīs - vismaz 30%), kā arī to, ka savstarpējā uzticēšanās Latvijā ir 51%, salīdzinājumā ar 88% Norvēģijā.
- 2) Saskaņā ar *Eurobarometer* standartu 89 (2018), sabiedrības uzticēšanās īpatsvars valsts pārvaldei Latvijā ir 31%, kas ir ceturtais sliktākais rādītājs ES, salīdzinājumā ar 50% vidēji ES.
- 3) Pēc *Lursoft* datiem, 2020. gada 1. janvārī Latvijā bija reģistrētas un aktīvas (nelikvidētas) 24 149 sabiedriskās organizācijas, kas ir salīdzinoši liels skaits attiecībā uz iedzīvotāju skaitu. Turklāt jaundibinātu organizāciju dinamika vienmērīgi pieaug, ik gadu skaitam pieaugot vidēji par 1600 organizācijām. Tomēr NVO skaita pieauguma dinamika nav vērtējama kā indikators, kas apliecina pilsoniskās aktivitātes līmeņa pieaugumu. Organizāciju skaits neatspoguļo reālo ne biedru skaitu (indikators ilgtermiņa iesaistei - pilsoniskā aktivitāte), ne cilvēku skaitu, cik organizācija iesaista savās īstermiņa aktivitātēs (īstermiņa iesaiste).
- 4) VID sniegtā statistika no biedrību un nodibinājumu gada pārskatiem apliecina, ka organizācijā vidēji strādā viens algots darbinieks, kas ir nemainīgs skaits pēdējos 5 gados, lai gan 2018.gadā NVO nodarbināja nepilnus 30 tūkstošus darbinieku, tomēr sabiedrības līdzdalība NVO ir zema, ko apliecina:
 - Dalība NVO – 5,1%³ (vidēji Eiropā 15%)
 - Mazākumtautību pārstāvju dalība NVO – 8,4%⁴
 - Jauniešu dalība NVO – 17%⁵ (lai gan IZM Jaunatnes organizācijas reģistrs liecina, ka biedru skaits jaunatnes organizācijās nav lielāks par 5%)
 - Brīvprātīgā darba veikšana 9%⁶
- 5) Visizplatītākās NVO darbības jomas ir: 1) sporta nodarbības, izklaides un atpūtas darbība; 2) operācijas ar nekustamo īpašumu; 3) izglītība⁷, kas norāda uz to, ka NVO skaits, kas darbojas interešu pārstāvēniecībā un pilsoniskās sabiedrības attīstībā, ir mazs, un būtu veicināma šo jomu attīstība valstī.

² <https://www.cvk.lv/lv/velesanas/saeimas-velesanas/13-saeimas-velesanas>

² <https://www.cvk.lv/lv/velesanas/pasvaldibu-velesanas/2017-gada-3-junija-velesanas>

² <https://epv2019.cvk.lv/pub/aktivitate>

³ Pilsoniskā sabiedrība datos: Eiropas Sociālā pētījuma rezultāti

⁴ Analītiskais ziņojums “Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Rīga, 2017

⁵ Jauniešu labbūtība Baltijas valstīs: pētījuma ziņojums (Latvija), 2019

⁶ Pasaules Ziedošanas indekss 2018

⁷ Latvijas nevalstisko organizāciju sektora pārskats: skaits, aktivitāte, finanses, 2019

- 6) kritiski zems iedzīvotāju īpatsvars, kas tic, ka spēj/var ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus (5,2%).⁸

Lai turpmākajos 7 gados mērķtiecīgi tiktu strādāts pie aktīvas pilsoniskās sabiedrības veidošanas, aicinām Rīcības virziena “Saliedētība” mērķi [393] izteikt šādā redakcijā:

“[393] Pieaug piederības sajūta Latvijas sabiedrībai, latviskai un eiropēiskai kultūrtelpai. Saziņa un sadarbība starp dažādām iedzīvotāju grupām manāmi palielinājusies, mazinot spriedzi un nepamatotus aizspriedumus. Cilvēki gādā viens par otru, aktīvi veido un piedalās pilsoniskās un politiskās, sabiedriskajās aktivitātēs, kā arī saredz sabiedrības daudzveidību kā vērtīgu resursu un spēju savstarpēji saprasties un cienīt vienu otru.”

Esošajā NAP2027 projekta redakcijā, minot “sabiedriskās aktivitātes”, rīcības virzienā zūd fokuss uz pilsonisko un politisko līdzdalību.

Savukārt rīcības virzienā “Tiesiskums un pārvaldība” aicinām veikt redakcionālus labojumus, lai nostiprinātu to, ka valsts sagaida ne tikai, ka cilvēki izprot savu lomu demokrātiskos procesos, bet arī aktīvi tajos iesaistās.

- 1) Rīcības virziena mērķi [413] izteikt šādā redakcijā:

“[413] Lai izjustu sevi kā daļu no demokrātiskas valsts, svarīgs ir tiesiskums un laba pārvaldība, aktīva sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesos.”

- 2) Rīcības virziena mērķi [414] izteikt šādā redakcijā:

“[414] Tiesiska valsts veidojas iedzīvotāju un valsts varas atzaru (likumdevējvaras, izpildvaras un tiesu varas) savstarpējā mijiedarbībā. Cilvēki apzinās savas un citu tiesības un ievēro likumu. Cilvēki aktīvi iesaistās pilsoniskos un politiskos procesos visos publiskās pārvaldes līmeņos. Savukārt valsts savu darbību balsta likuma virsvadības, taisnīguma, samērīguma un citos tiesiskās valsts principos un var ātri un efektīvi palīdzēt tiesību aizsardzībā ikvienam, īpaši mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām. Savu tiesību apzināšanos, tiesisku uzvedību un tiesisko paļāvību palīdz veidot un stiprina gan iespēja īstenot un aizsargāt savas tiesības, gan arī neatkarīga un efektīva tiesībaizsardzības sistēma, tāpēc cilvēki uzticas valstij un piedalās tās pārvaldībā.

- 3) Rīcības virziena uzdevumu [426] izteikt šādā redakcijā:

“[426] Tiesiskuma un demokrātiskas valsts apziņas stiprināšana sabiedrībā, veicinot iedzīvotāju iesaisti demokrātiskos procesos un īstenojot sabiedrības pilsonisko izglītību, kā arī īstenotas informatīvas un izglītojošas kampaņas par demokrātiskiem procesiem valstī un kā tajos var iesaistīties ikviens sabiedrības pārstāvis, nodrošinot Latvijas tiesību sistēmas sabalansētu attīstību (tostarp cilvēktiesību ievērošanu iepretī inovācijām un tehnoloģiju radītajām izmaiņām),

⁸ Kā veidot efektīvāku sabiedrības līdzdalību valsts un pašvaldību institūciju darbā?, Valsts Kanceleja, 2018

mazinot birokrātiju un uzlabojot normatīvo aktu kvalitāti, tai skaitā to atbilstību dažādo sabiedrības grupu vajadzībām, un pieejamību.”

4) Rīcības virziena uzdevumu [428] izteikt šādā redakcijā:

“[428] Gudras, efektīvas un atvērtas pārvaldības īstenošana visos publiskās pārvaldes procesos, par galveno izvirzot cilvēka vajadzības un valsts proaktīvu rīcību, īstenojot pierādījumos balstītus risinājumus un starpnozaru koordinētu sadarbību, izmantojot jaunas metodes un digitālās iespējas, vienlaikus respektējot to sabiedrības daļu, kam nav digitālās prasmes vai piekļuves, pārvaldei sniedzot saprotamu un pieejamu informāciju, nodrošinot iespējas cilvēkiem līdzdarboties politikas veidošanā, un panākot līdzsvarotu sabiedrisko grupu pārstāvību.”

Attiecīgi aicinām arī precizēt Rīcības virziena indikatorus:

1) Rīcības virziena mērķa indikatoru “Apmierinātība ar to, kā darbojas demokrātija (pilnīgi apmierināts, drīzāk apmierināts)” izteikt šādā redakcijā:

“[416] Apmierinātība ar to, kā darbojas demokrātija (pilnīgi apmierināts, drīzāk apmierināts, neapmierināts, drīzāk neapmierināts).”

2) Rīcības virziena mērķa indikatoru “Iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss” izteikt šādā redakcijā:

“[417] Iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss, Iedzīvotāju iesaiste pilsoniskās aktivitātēs, Iedzīvotāju īpatsvars, kas darbojas NVO kā biedri / atbalstītāji/ brīvprātīgie.”

3) Rīcības virziena mērķa indikatoru “Iedzīvotāju uztvere par iespēju ietekmēt rīcībpolitiku” izteikt šādā redakcijā:

“[418] Iedzīvotāju īpatsvars, kas tic, ka spēj/var ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus.”

Tāpat aicinām rīcības virzienā “Drošība” paredzēt īpašu lomu stiprai, zinošai un aktīvai pilsoniskai sabiedrībai. Esošajā redakcijā sabiedrības loma drošības jautājumos tiek noteikta kā sabiedrības uzticēšanās drošības iestādēm, tomēr nacionālās drošības kontekstā pilsoniskajai sabiedrībai ir būtiska loma, tai skaitā nevalstiskajām organizācijām, kas var būt sadarbības partneri sabiedrības izglītošanā, informācijas izplatīšanā un sabiedrības mobilizēšanā.

1) Rīcības virziena mērķi [431] izteikt šādā redakcijā:

“[431] Cilvēki paļaujas uz valsts dienestiem, kas aizsargā tiesības un drošību, pieaug to cilvēku skaits, kas zina, kā novērst riskus un rīkoties ārkārtas situācijās, sadarbojoties ar atbildīgajiem valsts dienestiem un palīdzot cits citam. Valsts uztur drošu, tostarp informatīvo, vidi un veido izpratni par apdraudējuma riskiem, to novēršanas un mazināšanas iespējām, stiprinot iedzīvotāju pārliecību un zināšanas. Sabiedrisko drošību nodrošina un tiesībaizsardzību īsteno profesionāls un mūsdienu sabiedrības prasībām atbilstošs personāls. Valsts aizsardzība ir visaptveroša un balstās uz iedzīvotāju un valsts institūciju savstarpējo uzticēšanos un partnerību, kā arī visas sabiedrības gatavību pārvarēt jebkādu apdraudējumu. Latvijā ir radīta droša iekšējā vide iedzīvotājiem un

uzņēmējiem. Cilvēki apzinās savu lomu valsts drošībā un demokrātijas stiprināšanā."

2) Rīcības virziena uzdevumu [439] izteikt šādā redakcijā:

"[439] Cilvēku rīcībspējas stiprināšana ārkārtas gadījumos, sadarbojoties ar atbildīgajiem valsts dienestiem, iesaistoties brīvprātīgās nevalstiskās organizācijās, kā arī uzlabojot iesaisti un atbildīgu rīcību noziegumu atpazīšanā un novēršanā, civilajā aizsardzībā un visaptverošajā valsts aizsardzībā."

Attiecīgi aicinām iekļaut papildus Rīcības virziena mērķu indikatoru:

"NVO skaitis, kas citu starpā strādā ar drošības jautājumiem, t.sk. veidojot veido stipru, zinošu un aktīvu pilsonisko sabiedrību, brīvprātīgo kustības."

Pilsoniskais dialogs

Lai gan Latvija ir apstiprinājusi „Labās prakses kodekss pilsoniskās līdzdalības nodrošināšanai lēmumu pieņemšanas procesā”, kas nosaka pilsoniskās sabiedrības līdzdalības vadlīnijas Eiropas Savienības dalībvalstīs. Tomēr, vērtējot esošos sabiedrības līdzdalības formātus Latvijā, secināms, ka tie nespēj pilnvērtīgi nodrošināt to sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību lēmumu pieņemšanas procesā, kam tā ir nepieciešama visvairāk. Latvijā pielietotais trīspusējais sociālais dialogs neatbilst mūsdienu un nākotnes nodarbinātības jaunajām formām un sociālo spēlētāju daudzveidībai, tādēļ **aicinām NAP2027 iekļaut politisku apņemšanos ieviest jēgpilnus sabiedrības līdzdalības un lēmumu pieņemšanas procesus, lai nodrošinātu mūsdienīgu, dialogu sociāli ekonomiskos jautājumos un līdzdalību visos līmeņos un lēmumu pieņemšanas posmos jeb pilsoniskajam dialogam⁹ noteikt līdzvērtīgu statusu sociālajam dialogam¹⁰.**

Lai gan pasaulē ierasta prakse ir atzīt abus dialogus, kā arī pilsoniskā dialoga juridiskais pamats ir noteikts Lisabonas līguma sadaļā par demokrātijas principiem, Latvijā oficiāli ticis atzīts tikai sociālais dialogs. Precīzāk - 1998. gadā tika pieņemts Nacionālās trīspusējās sadarbības

⁹ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Sociālais dialogs Austrumu partnerības valstīs”: “Pilsoniskais dialogs ir dialogs, kas saista visas pilsoniskās sabiedrības organizācijas savā starpā un ar valdību vai tās pārstāvjiem, un tā nolūks ir veicināt līdzdalības demokrātiju, balstoties uz pilsoņu kompetenci un ieinteresētību, ko viņi īsteno pašu veidotajās organizācijās, lai aizstāvētu noteiktas intereses, sasniegtu noteiktus mērķus vai atbalstītu noteiktas vērtības. (...) Lai varētu pastāvēt pilsoniskais dialogs, ir jāatzīst pilsoniskās tiesības un cilvēka pamattiesības, īpaši vārda brīvība, biedrošanās un pulcēšanās brīvība. Šīs tiesības ir noteiktas ES Pamattiesību hartā.”

¹⁰ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Sociālais dialogs Austrumu partnerības valstīs”: “Sociālais dialogs ir dialogs, kas izveidots tieši starp darba devēju un darba ņēmēju pārstāvības organizācijām vai attiecīgi starp šīm organizācijām un valdību vai tās pārstāvjiem (ietverot reģionālās un vietējās pašvaldības) ar mērķi veicināt ekonomikas un sociālo progresu un palīdzēt konstruktīvi noregulēt konfliktus, kas saistīti ar sociālo un ekonomisko interešu atšķirībām. Sociālā dialoga mērķis parasti ir veidot tiesisko regulējumu, kas izpaužas kā likumi, valdības rīkojumi vai darba koplīgumi, kuri ir saistoši to parakstītājiem un pilnvarotājiem un kuru piemērošanas jomu ar valdības un sociālo partneru lēmumu ir iespējams paplašināt un attiecināt arī uz visiem sociāli ekonomiskās dzīves dalībniekiem.”

padomes nolikums, kurā kā partneri noteikti Latvijas Darba devēju konfederācija un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība.

Vēršam uzmanību, ka Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Sociālo fondu Plus tiek vēl spēcīgāk nostiprināta nepieciešama nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret sociālo un pilsonisko dialogu, un regulas 8. pantā noteikts, ka:

“1. Katra dalībvalsts nodrošina sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pienācīgu dalību to nodarbinātības, izglītības un sociālās iekļautības politikas virzienu īstenošanā, kas tiek atbalstīti ESF+ sadaļā, ko īsteno, ievērojot dalītās pārvaldības principu.

2. Dalībvalstis katrā programmā atvēl pienācīgu summu no ESF+ finanšu līdzekļiem, ko īsteno, ievērojot dalītās pārvaldības principu, sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības organizāciju spēju veidošanai.”

Tāpat Eiropas Komisijas deleģētās 2014.gada 7.janvāra Regulas Nr. 240/2014 par Eiropas rīcības kodeksu attiecībā uz partnerību saistībā ar Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem preambulas 2.punktā norādīts, ka: “Partnerība nozīmē ciešu sadarbību starp publiskām iestādēm, ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem, kā arī strukturām, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, valsts, reģionālajā un vietējā līmenī visā programmas ciklā, kurā ietilpst sagatavošanas, īstenošanas, uzraudzības un novērtēšanas posmi.” Minētajā regulā, atzīstot partneru dažādību pieredzes un kapacitātes ziņā, ir uzsvērtā arī nepieciešamība stiprināt attiecīgo partneru institucionālās spējas programmu sagatavošanā un īstenošanā, lai būtu iespējama efektīva partnerība.

Savukārt Valsts kancelejas plānotie pasākumi 426.uzdevuma “Tiesiskuma un demokrātiskas valsts apziņas stiprināšana sabiedrībā, īstenojot sabiedrības pilsonisko izglītību, nodrošinot Latvijas tiesību sistēmas sabalansētu attīstību (tostarp cilvēktiesību ievērošanu iepretī inovācijām un tehnoloģiju radītājam izmaiņām), mazinot birokrātiju un uzlabojot normatīvo aktu kvalitāti un pieejamību” īstenošanai, kura finansējuma avots ir Eiropas Sociālais fonds, ir pretrunā ES noteiktajiem principiem, neparedzot ne partnerību, ne arī vienlīdzīgu lomu pilsoniskajam dialogam, kāda tā ir piešķirta sociālajam dialogam – nosakot, ka sociālie partneri tiks stiprināti, savukārt NVO būs pieejamas apmācības.

Ņemot vērā augstākminēto, aicinām:

- 1) Rīcības virziena “Tiesiskums un pārvaldība” mērķi [415] izteikt šādā redakcijā:
“[415] Labu pārvaldību raksturo iedzīvotāju iesaiste, piedaloties publiskās pārvaldes procesos un ietekmējot tos, uzticoties sabiedrības izvirzītajiem politikas veidotājiem, kā arī pašiem aktīvi iesaistoties atvērtajos procesos. Publiskās institūcijas un sabiedrība nav pretnostatītas, bet sadarbojas kopīgi definētu, vienotu attīstības mērķu, risinājumu un labākas nākotnes vārdā, ievērojot gan vides, gan sabiedrības, arī tautsaimniecības intereses.

**LATVIJAS
PILSONISKĀ
ALIANSE**

Pilsoniskajam dialogam noteikta līdzvērtīga loma tam, kādu šobrīd valdība piešķir sociālajam dialogam.

- 2) Rīcības virziena "Tiesiskums un pārvaldība" uzdevumu [427] izteikt šādā redakcijā:
" [427] Strīdu risināšanas kultūras attīstība un alternatīvo strīdu risināšanas veidu ieviešana Latvijā, t.sk. palielinot sociālā dialoga un mediācijas nozīmi sabiedrībā un pārvaldībā, kā arī nosakot dialogam ar pilsonisko sabiedrību līdzvērtīgu statusu sociālajam dialogam."
- 3) 426.uzdevumā (NAP2027 indikatīvo investīciju projektu kopumā) plānotās aktivitātes precizēt atbilstoši ESF+ prasībām, nosakot vienlīdzīgus priekšnosacījumus un kapacitātes stiprināšanu sociālajam un pilsoniskajam dialogam. Un izteikt pasākumus šādā redakcijā:

Pilsoniskā dialoga veicināšana:

- 1) *pilsoniskā dialoga stiprināšana – pilsoniskās sabiedrības organizēšana un pilsoniskā dialoga partneru kapacitātes stiprināšana caur biedru skaita palielināšanu un biedru veikspējas stiprināšanu (stratēģijas, metodoloģijas, instrumentu izstrāde un ieviešana):*
- 2) *Ekspertu piesaiste, cilvēkresursu kompetenču stiprināšana, nozares datu izstrāde pilsoniskā dialoga partneru pārstāvniecībai nacionālā, reģionālā, Eiropas līmenī un medijos:*
- 3) *pilsoniskā dialoga partneru organizāciju, līderu apmācība interešu pārstāvniecībā, aizstāvībā, veikspējas stiprināšanā dalībai likumdošanas procesā visos rīcībpolitikas plānošanas līmeņos.*

Tāpat aicinām NAP2027 dokumentā:

- 1) iekļaut skaidrojošo sadaļu, kur skaidroti principi šī dokumenta kontekstā. NVO pastāv bažas, ka it kā vispārzināmie principi, kas tiek lietoti NAP2027, kā piemēram "atvērta pārvaldība", var tikt dažādi interpretēti, tādēļ nepieciešams skaidri noteikt to tvērumu.
- 2) vienādot lietotos terminus, piemēram, tekstā ir gan sabiedriskās organizācijas, gan arī nevalstiskās organizācijas, saīsinājums "NVO", brīvprātīgās organizācijas, savukārt Indikatīvo investīciju projektu tabulā minēts "PSO", kas ir saīsinājums "pilsoniskās sabiedrības organizācijas".

Latvijas Pilsoniskā alianse apliecina gatavību sadarboties NAP2027 izstrādes turpmākajā procesā, informējot un konsultējot, un aicina informēt biedrības direktori Kristīni Zonbergu kristine@nvo.lv par šī procesa tālāku izstrādi.

Ar cieņu,

Direktore

Kristīne Zonberga

Zonberga 242425580
kristine@nvo.lv